

ทิศทางและทางเลือกอื่น เพื่อการพัฒนาชนบทไทยในอนาคต

ไพรัตน์ เกษะรินทร์*

ความพยายามทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของทุกฝ่ายในการพัฒนาชนบทในอดีตและปัจจุบันได้สร้างประสบการณ์ให้ทุกฝ่ายเริ่มมองเห็นทิศทางที่ดีขึ้นในอนาคตแม้ว่าจะยังไม่ถึงจุดการทะยานตนหลุดพ้นจากวัฏจักรในหลายเรื่อง อย่างน้อยที่สุดเรื่องต่างๆต่อไปนี้ มีความเห็นว่าจะน่าจะเป็นสิ่งเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา และจะเป็นทั้งพื้นฐานและพลังผลักดันที่ดี หากจะมีการปรับแก้กันในเรื่อง ปรับทิศทางและแนวทางให้เข้ากับความเป็นจริงและยอมรับจุดอ่อนในอดีต เชื่อว่า อนาคตการพัฒนาชนบทจากนี้ไปจะค่อยๆ เข้าสู่จุดทะยานหลุดพ้นจากวัฏจักรได้เร็วขึ้น

1. การทำแผนและโครงการ

การจัดทำแผนและโครงการที่ทำทุกระดับต่อไปคงจะต้องเริ่มให้ความสนใจว่าแต่ละระดับจำเป็นต้องมีแผนหรือโครงการตามแบบอย่างปัจจุบันหรือไม่ เช่น ตำบล อำเภอ จังหวัด กรม กระทรวง ควรจะทำแผนและโครงการอะไรที่แตกต่างกันในหน้าที่และความรับผิดชอบ การรวมโครงการจากข้างล่างเข้าเป็นงบประมาณและเย็บเล่มควรเลิกได้แล้ว ควรจะแบ่งกันให้ชัดว่าระดับไหนควรทำอะไร แล้วหันมาให้ความสนใจเรื่องเทคนิค การตัดสินใจ การเลือกโครงการที่คุ้มค่า ตรงกับปัญหาและขีดความสามารถของแต่ละระดับเป็นเรื่องสำคัญ

*ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

การทำแผนควรพิจารณาว่าเป็นระยะ 3 หรือ 5 ปี และระดับไหนจำเป็นต้องทำ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีอาจารย์มากมายควรเชิญมาร่วมเป็นทางการในการทำแผนระยะยาว เพื่อมองภาพอนาคต ไม่ใช่ใช้แต่ข้าราชการของส่วนต่างๆ ที่มองแต่โครงการของหน่วยงาน

2. ระบบงบประมาณและอำนาจการอนุมัติ

การจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด อำเภอ และตำบลควรจะเริ่มทำอย่างจริงจัง โดยหาหลักเกณฑ์การจัดสรรให้ทุกระดับเพื่อจะได้รู้ว่าหน่วยดำเนินการของทงจะมีอำนาจด้านงบประมาณมากน้อยเพียงไรที่จะทำงานพัฒนาบ้านต่าง ๆ โดยให้เป็นวงเงินตามนโยบายของแต่ละเรื่อง แล้วให้ทุกระดับเสนอแผนและโครงการตามลำดับความสำคัญก่อนหลังของหน่วยดำเนินการนั้น ๆ ทุกระดับจะได้ใช้เงินทำโครงการในระดับของตนเองได้ อำนาจการอนุมัติควรมอบไปตามลำดับ ไม่ต้องส่งถึงส่วนกลาง สำหรับกรมและกระทรวงควรทำหน้าที่วางนโยบายและออกติดตามงาน นิเทศงานของจังหวัด อำเภอ ตำบล ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ ไม่ควรส่งโครงการมากลั่นกรองที่ส่วนกลาง ทำให้ส่วนภูมิภาคขาดความรับผิดชอบ

ลองให้ทำไปประมาณ 3 ปี และปรับแก้ระเบียบปฏิบัติให้รัดกุมเพื่อฝึกให้เจ้าหน้าที่จังหวัด อำเภอ มีความรับผิดชอบและสามารถทำงานตามหลักการและแนวความคิดการพัฒนาได้ มิฉะนั้นการรอกแต่คำสั่งหรือการส่งโครงการที่มีไต่กลับเกรงมีแต่เพียงกรอกแบบเสนอขอใช้งบประมาณไปให้ส่วนกลางพิจารณาแล้วรอส่งเงินมาให้ ดูจะเป็นงานง่ายเกินไป ส่วนผลงานเป็นอย่างไรสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ก็ไม่มีใครติดตามอย่างจริงจัง พอขึ้นปีงบประมาณใหม่ก็เริ่มเสนอโครงการใหม่ต่อไป

3. การบำรุงรักษาโครงการ

การทุ่มเทการพัฒนาโครงการก่อสร้างประเภทต่างๆ ทั้งที่ทำโดยประชาชนและราชการ โครงการจัดตั้งองค์กรประชาชนและโครงการพัฒนาอีกหลากหลายได้

ทำกันมากมายในหมู่บ้าน สิ่งที่สำคัญอย่างมากคือการทำนุบำรุง การสนับสนุนและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป การกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของสิ่งที่สร้างเอาไว้ รวมทั้งการสร้างความรู้ ทัศนคติความเป็นเจ้าของและเสาะหาสาเหตุของการซ้ำชุด การหยุดชะงักของกิจกรรมเพื่อที่จะรื้อฟื้นให้กลับมาสู่สภาพใช้งานได้ สิ่งเหล่านี้ยังทำกันน้อย เพราะมักจะเริ่มต้นสร้างใหม่ จัดตั้งใหม่ต่อไปเพื่อผลงานและความดีความชอบ การลงทุนเรื่องเหล่านี้ค่อนข้างมาก จึงควรแก่การสนใจ จากนั้นไปส่วนราชการและประชาชนควรหาวิธีการระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ควรจัดทำทะเบียนอย่างมีระบบและปรับแก้ได้ทันที คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กจำเป็นต้องมีในระดับจังหวัดเพื่อช่วยนักบริหารในการตัดสินใจและการติดตามผล เรื่องใดควรจะได้รับการซ่อมแซมบำรุง เรื่องใดทำแล้วไม่คุ้มค่า เรื่องใดควรทำต่อ เรื่องใดควรหยุด ต้องมีการศึกษาและวางแผนเก็บข้อมูลกันจริงจังต่อไป มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัยที่สนใจการวางระบบงานนี้น่าจะช่วยรัฐบาลทำให้เกิดผลในอนาคตอันใกล้

4. หน่วยการพัฒนาควรรู้หมู่บ้านธรรมชาติ

การแบ่งหมู่บ้านตามเขตปกครองจะใช้เกณฑ์อะไรก็ได้แล้วแต่ทำให้การพัฒนา กิจกรรมต่าง ๆ ต้องใช้หน่วยการปกครองด้วย ทั้ง ๆ ที่บางหมู่บ้านมีความผูกพันและสัมพันธ์กับหมู่บ้านใกล้เคียงในเชิงประวัติศาสตร์และเครือญาติต้องการทำกิจกรรมร่วมกัน พอแบ่งเขตการปกครองอยู่กันคนละตำบลถูกแยกออกเพราะมีผู้ใหญ่บ้านและกำนันคนละคน กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานหลายเรื่องจะทำเฉพาะระดับหมู่บ้านไม่พอ ต้องสัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่น ๆ ด้วย จึงควรจะได้พิจารณาเป็นกลุ่มหมู่บ้านตามธรรมชาติ โดยอาศัยความสัมพันธ์ด้านสังคมและเศรษฐกิจในการพิจารณา การลงทุนในโครงการหรือการสร้างกิจกรรมร่วมกัน ภายในกลุ่มบ้านเดียวกันจะดีกว่าการทำโดยหมู่บ้านตามลักษณะเขตการปกครองอย่างเดียว หากหมู่บ้านเขตการปกครองได้แบ่งไว้ถูกต้องตามลักษณะสังคมและเศรษฐกิจแล้วก็คงไม่มีปัญหา

๕. สภาตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้าน

การใช้สภาตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้าน รับผิดชอบการพัฒนาเริ่มได้ รับการยอมรับจากทุกหน่วยงาน ตอนนั้นเห็นว่ายังไม่ควรเปลี่ยนไปสู่รูปแบบอื่น การขยายให้มีคณะกรรมการหลายชุดเข้าใจว่าคงสร้างความสับสนให้กับกรรมการและประชาชน คณะอนุกรรมการต่าง ๆ จะทำหน้าที่ตามที่ราชการกำหนดคงจะยาก ถ้าพึ่งแต่คณะกรรมการสภาตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้านผลวิจัยชี้ชัดเจนว่ายังไม่สามารถทำงานในลักษณะของ คณะ มักทำกันอยู่ไม่กี่คนและทำเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น

คนในหมู่บ้านที่เคยช่วยกันทำทุกเรื่องต้องมาแบ่งงานเป็นสาขาต่าง ๆ เหมือนหน่วยงานของราชการ ซึ่งขัดกับความเป็นจริงที่คนชนบทก็มีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน การแบ่งเป็นหลาย ๆ สาขาตามแบบในเรื่องให้ดูแลกิจการของหมู่บ้านอาจสร้าง การแก่งแย่งทรัพยากร เกิดการปกป้องในส่วนหน้าที่ของตน ในขณะที่เดียวกันผู้นำในหมู่บ้านยังมีจำกัด การมอบหน้าที่ตามสาขาเฉพาะเรื่องที่ทำให้มีการเกี่ยวความรับผิดชอบ

ความไม่พร้อมของสภาตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนองค์กร ประชาชนต้องใช้เวลาก่อรูปโดยให้ลงมือรับผิดชอบทำงานโดยมีเงินมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อหาประสบการณ์ ผู้นำคนใหม่ไม่มีคุณภาพเห็นแก่ส่วนตน ทุจริต อำนาจทาง ราชการมีไว้พร้อมที่จะให้เปลี่ยนได้ แต่ไม่ค่อยกล้าทำกัน การคัดคนไม่ดีออกต้องทำกัน ทั่วประเทศพร้อมกันอย่างมีขั้นตอนใช้มาตรการเด็ดขาด ประกาศให้รู้ เตรียมตัว เตรียมใจ เพื่อให้โอกาสปรับตัวการเปลี่ยนตัวคนไม่ดีออกจากองค์กรเท่ากับการพัฒนาประสิทธิภาพ ขององค์กร

๖. คุณภาพข้าราชการและผลกระทบ

เรื่องคุณภาพของข้าราชการกับผลกระทบต่อการพัฒนาชนบทเป็นเรื่อง ใหญ่ เป็นเรื่องที่มีในใจของทุกฝ่าย แต่ขาดระบบการดูแลที่เฉียบขาดและไม่ค่อยจะพูดกัน เพราะกระทบต่อความสัมพันธ์และความปลอดภัยในความก้าวหน้าส่วนตัวทางราชการ ข้อ

มูลจริงมักจะจะเป็นเพียงกระแสบริที่ผ่านเข้าออกเป็นครั้งคราวในความรู้ของผู้มีอำนาจ
 ความกดดัน อคติของระดับปฏิบัติ ผู้ได้บังคับบัญชาต้องรู้จักกอดทน มีขันติ ไม่พูดให้
 ผู้อื่นรู้ นอกจากคนที่อยู่ในวงการทำงาน เพราะการแบ่งพรายให้คนอื่นรู้ถือว่าสาหัส ให้ถกกัน
 ถือเป็นการผิดวัฒนธรรมประเพณีทางราชการไม่ควรทำอย่างยิ่งถ้ายังคิดจะอยู่ในราชการ
 ต่อไป

ความจริงคุณภาพของข้าราชการที่ทำงานพัฒนาชนบทนอกจากต้องการ
 คนมีความรู้ความชำนาญในสาขางานแล้ว สิ่งสำคัญคือต้องการผู้ที่มีความตั้งใจเสียสละ
 ส่วนตน จริตใจที่จะอุทิศตนทำงานเพื่อประชาชน เพื่อชุมชน ไม่ใช่มีคุณวุฒิการศึกษา
 สูง ๆ แต่ทำงานจับจุก ทำงานสนองคำสั่งผู้บังคับบัญชา ขอมชายตัวทางวิชาการเพื่อ
 แลกกับตำแหน่ง เป็นนักฉวยโอกาส การเข้าถึงนายผู้มีอำนาจจะเป็นการเมืองหรือทางสาย
 ข้าราชการประจำก็ตาม แล้วอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทำทุกอย่างเพื่อตนเอง เพื่อพวกพ้อง ไม่
 คำนึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมในภายหลัง ทำตัวเป็นคนแก่วิชาแต่แอบแฝงวัตถุ
 ประสงค์เรื่องผลประโยชน์ส่วนตน

ยังมีข้าราชการอีกประเภทหนึ่งที่ชอบการยกย่องเป็นสุข ไม่ริเริ่มไม่ตื่น
 ตื่นกับงาน อยู่ไปเพื่อรอคอยความอาวุโส โอกาสการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง คนเหล่านี้
 เชื่อว่าตนทำดีแล้ว ใช้ประสบการณ์ของตนเป็นพื้นฐานการตัดสินใจทำงาน หากคนไม่เห็น
 ชอบก็ไม่ให้ทำตามอำนาจที่ตนจะสั่งได้ พยายามรักษาความสมถุศลย์ของอำนาจไว้ ลักษณะ
 ของข้าราชการเหล่านี้เมื่อรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่การพัฒนาชนบทก็เป็นปัญหาอย่าง
 มาก ข้าราชการรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลง การรอคอยให้คนเหล่านี้ครบ
 วาระถึงใช้ความอดทน และเป็นการถ่วงความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ผู้มีอำนาจการ
 แต่งตั้งโยกย้ายระดับต่าง ๆ น่าจะมีการประเมินผลวางระบบย้ายคนเหล่านี้ให้ทำงานหน้าที่
 อื่นจะคุ้มค่ากว่า

7. องค์การเอกชนกับการพัฒนาชนบท

การพัฒนาชนบทอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการมานานพอสมควร ประสบข้อจำกัดมากมายเพราะความ มีระบบของราชการ ขณะนี้มีหน่วยงานอาสาสมัครเอกชนเกิดขึ้นมากมาย แข็งแรงบ้าง อ่อนแอบ้าง หน่วยงานเหล่านี้มีความตั้งใจ มีเจตนาแน่วแน่ กอปรกับปัญหาการทำงานที่ยากขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวและระดับปริญญาว่างงานมากขึ้นตามลำดับ การสร้างงานทางอุตสาหกรรมต้องใช้ เวลาและขยายตัวช้า รัฐบาลจึงควรมีนโยบายที่จะใช้ขุมพลังเหล่านี้มาทำการพัฒนาชนบท การทำงานอาจเป็นรูปมูลนิธิ สมาคม หรือแม้เป็นบริษัทการพัฒนาชนบทรับทำโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลเห็นชอบก็น่าจะทำได้

องค์การเอกชนควรจัดตั้งสำนักงานในระดับจังหวัดหรืออำเภอแล้วแต่กรณี มีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่ในด้านการฝึกอบรม วิจัย เผยแพร่ ส่งเสริม หรือลงมือร่วมปฏิบัติงานโครงการของจังหวัดและอำเภออย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ โดยได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากองค์การระหว่างประเทศหรือจากจังหวัดหรืออำเภอแล้วแต่กรณี

8. การพัฒนาเอกภาพการบริหาร

จุดอ่อนการพัฒนาชนบทปัจจุบัน คือ เอกภาพการบริหารทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ช่วงที่แล้วมา เราหลงทางไปพูดถึงเรื่องการประสานงาน การผสมผสานเรื่องเหล่านี้ทำไม่ได้ผลหากขาดเอกภาพการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานรวมตลอดทั้งการติดตามประเมินผล พิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ ต่างคนต่างทำทุกระดับ การจะทำให้ครบวงจรโดยให้ 4 กระทรวงหลักและมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบต่อนายอำเภอใช้คณะกรรมการประสานงานในระดับต่าง ๆ ก็ดี ในแง่รวมความคิดความอ่าน การช่วยรับรู้ว่า มีหน่วยงานไหนทำอะไร แต่พอถึงตอนควบคุมรับผิดชอบดำเนินการแล้ว อำนาจการบริหารไม่มีเอกภาพเลย โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ต่างทำตามคำสั่ง จุดบอดเหล่านี้ถูกแปลความเป็นเรื่องการสูญเสียอำนาจของมหาชาติไทย ความจริงคนละเรื่องกับ

เอกภาพการบริหาร พลังงานไปไม่ได้หรือล้มเหลวก็หาว่าผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ไม่เล่นตัว ไม่ดูแล ขอยกตัวอย่างโครงการที่มอบเอกภาพการบริหารโครงการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ที่ประสบความสำเร็จมาแล้วปัจจุบันหลายเรื่อง เช่น เรื่อง การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการ กสช. เรื่องเอกภาพการบริหารควรมีการพูดกันให้เข้าใจและจัดสัมมนามากกว่าเรื่องการประชุมงานเสียอีก

9. การเร่งคุณภาพของประชาชนในอนาคต

ในแต่ละปีต้องสูญเสียงบประมาณและเวลาในเรื่องการอบรมให้ความรู้กับผู้ใหญ่ระหว่าง 15—55 มากมายและจัดทำโดยหน่วยงานต่าง ๆ การให้ความรู้เฉพาะตัวยังต้องเสียเวลาอบรมข้าราชการของสังกัดต่าง ๆ เพื่อเป็นวิทยากร กลุ่มบุคคลที่มักไม่สนใจคือ ผู้เรียนจบประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กวัย 12—13 ปี จบแล้วก็อยู่ในหมู่บ้าน ปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ มีครูที่มีคุณวุฒิสูงขึ้น เด็กในชั้นประถมลดลง เด็กจบ ป.6 ยากเรียนต่อ โรงเรียนมัธยมอยู่ไกลและเสียค่าใช้จ่ายมาก ทำให้รัฐบาลไม่รับเพิ่มชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กเหล่านั้นได้เรียนต่ออีก 3 ปี อย่างน้อยความเติบโตของวัย การรับรู้ และสามารถนำไปประกอบอาชีพในหมู่บ้าน จะดีขึ้น โอกาสล้มหนังสือจะน้อยลง การเรียนรู้ด้วยตนเองจากนั้นจะดีขึ้น รัฐบาลกลับไปเพิ่มชั้นเรียนก่อนวัยในชนบท ความจริงวัยนี้ถ้าพ่อแม่มีเวลา อยู่กับพ่อแม่จะถูกตักทวงว่า การเพิ่มชั้นเรียนอีก 3 ปี จะเป็นสายไหมเป็นเรื่องของหลักสูตรที่จะคิดกัน และไม่จำเป็นต้องเริ่มทุกแห่ง ที่ไหนพร้อมแล้วก็เริ่มได้ อนาคตของคุณภาพประชากรในชนบทจะได้รับการยกฐานะขึ้นตามลำดับ เมื่อกลุ่มประชากรเหล่านี้ก้าวขึ้นสู่วัยผู้ใหญ่ ขอให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทบทวนนโยบายเรื่องนี้ โดยด่วน

10. การพัฒนาต้องเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจ

ความพร้อมของจังหวัด อำเภอที่อาศัยผลผลิตของหมู่บ้าน จะเห็นว่าเมื่อราคาพืชผลตกต่ำ เศรษฐกิจโดยรวมจะทรุดตัวด้วย การเร่งอบรมข้าราชการทุก

ฝ่ายได้เข้าใจระบบการพัฒนาเศรษฐกิจ เหมือนกับสมัยที่มีวิกฤตการณ์การก่อการร้าย เมื่อทุกฝ่ายเข้าใจจะได้ร่วมกันทำงานพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ต้องมีความรู้ด้านเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อให้มีความสามารถทำนายอนาคตของการพัฒนาเศรษฐกิจและสามารถนำประชาชนได้ถูกทิศทาง คิดวางแผนล่วงหน้าด้านการผลิต การตลาด และการลงทุนได้ ปัจจุบันข้าราชการไม่มีความสามารถที่จะช่วยประชาชนในท้องถิ่นเลย มีแต่คอยให้กำลังใจ และปลอบใจ สังคมไทยกำลังก้าวไปสู่วิทยาการ แข่งขันการผลิต การจำหน่าย ระบบการเงิน การกู้ยืม สลับซับซ้อนมากขึ้น แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ บางครั้งยังถูกประชาชนลวงนำไปในทางที่เอารัดเอาเปรียบประชาชนเสียอีก

การพัฒนาเศรษฐกิจของชนบท รัฐบาลต้องใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจของนักธุรกิจนักลงทุนมาลงทุนผลิตและสร้างงานบริการในต่างจังหวัด ในกรุงเทพฯ มีมากมายจนสิ้นความต้องการ รัฐบาลต้องจูงใจและผลักดันให้มาลงทุนต่างจังหวัด เพราะลำพังคนต่างจังหวัดยังมองไม่เห็นทาง และขาดความเข้าใจ การเรียนรู้ของนักธุรกิจท้องถิ่นไม่มากพอ การสร้างงานในชนบทจึงมีน้อย การก่อตั้งหอการค้า ครอบ. ควรเน้นบทบาทในเรื่องนี้เหมือนกับสมัยที่ประเทศไทยขาดผู้ลงทุน และนักธุรกิจจึงต้องสร้างแรงจูงใจให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนในไทย ขณะนี้ถึงเวลาที่รัฐบาลต้องสร้างแรงจูงใจให้คนกรุงเทพฯ มาลงทุนในต่างจังหวัด เชื่อว่าอัตราการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของชนบทจะต้องดีขึ้นแน่

11. ความสงบเรียบร้อย อบรมอบ และความปลอดภัยของทรัพย์สินและชีวิต

ระบบปัจจุบันมีจุดอ่อนเรื่องคุณภาพของบุคลากร และเอกภาพการบริหารที่มอบให้หน่วยงานเดียวรับผิดชอบ กรมตำรวจต้องรับภาระอย่างหนัก ตั้งแต่ป้องกัน รักษาปราบปราม จับกุม ฟ้องร้อง ให้ความยุติธรรม ทุกอย่างต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมาย และก็สามารถยกเว้นเป็นบางกรณี บางเรื่องกฎหมายออกไม่ทันความก้าวหน้าของวิทยาการสังคมหลายเรื่องปฏิบัติไม่ชอบโดยกลุ่มคนในท้องถิ่น จนกลายเป็นระบบอุปถัมภ์ผู้รักษากฎหมาย ไม่มีใครสามารถลงโทษได้ สถานการณ์ปัจจุบันจะค่อยๆ

ดีขึ้นเมื่อคุณภาพของประชาชนสูงขึ้น แต่ต้องใช้เวลา การหันมาใช้รูปแบบให้หน่วยราชการและองค์กรในหมู่บ้าน ในเขตเทศบาล มีส่วนร่วมในกระบวนการรักษาความสงบ ความปลอดภัยของทรัพย์สิน แทนที่จะผลักภาระให้กรมตำรวจรับแต่ฝ่ายเดียวจะช่วยให้กระจายความรับผิดชอบให้ส่วนงานอื่นๆ ได้ช่วยเหลือ งานบางเรื่องควรมอบจังหวัดในรูปแบบคณะกรรมการมีอำนาจตัดสินใจจัดการแทนการเสนอตามลำดับ และตัดสินใจโดยใครคนหนึ่ง การแก้ระบบแทนการพัฒนาประสิทธิภาพจากระบบปัจจุบัน อาจเป็นทางออกที่ดีสำหรับคนในชนบท

สรุป การพัฒนาชนบทในอดีตได้สร้างประสบการณ์และความรู้กับพวกเรา มากพอ พวกเราที่อยู่ในงานรู้ปัญหา รู้ทางแก้ไข แต่รู้กันไม่หมดทุกเรื่อง และบางเรื่อง ก็มีคนไม่เห็นด้วยกับการแก้ไข เพราะผลประโยชน์บ้าง เพราะหลักการ ทฤษฎีบ้าง ในบางกรณีก็รู้กันไม่จริง เพราะไม่ยอมรับปัญหาของตนเองแต่กลับโทษผู้อื่นเป็นเหตุ คงจะถึงเวลาในแผน 6 นี้ แล้วว่าพวกเราจะช่วยแก้ไขกันคนละนิด เริ่มจากพวกเราเอง เพื่อให้ชาวชนบทอยู่ดีกินดีขึ้นอย่างที่ทุกคนเรียกร้อง พวกเราในที่นี้หมายรวมข้าราชการทุกหน่วยทุกระดับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน และที่สำคัญคือนักการเมืองและตัวแทนราษฎรที่ได้รับการเลือกจากประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน

การศึกษาการเปลี่ยนแปลง : ความเป็นเมือง การเติบโตของเมือง และการย้ายถิ่น*

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์**

1. ความนำ

นับตั้งแต่รัฐบาลได้ทำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยมีการวางแผนมาเป็นเวลา 28 ปีเศษ ซึ่งในช่วง 3 แผนแรกได้มีการเน้นเรื่องความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในช่วงแผนต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายมุ่งให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาความแตกต่างของการพัฒนาระหว่างภูมิภาคของประเทศ และการกระจุกตัวอย่างหนาแน่นของกิจกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และปัญหาความแตกต่างระหว่างรายได้ของคนในชนเมืองและคนในชนบท

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชนบทจะมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นที่อยู่อาศัยของคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นที่มาของรายได้ประชาชาติที่สำคัญแหล่งหนึ่ง ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เราไม่อาจจะละเลยปัญหาของการพัฒนา

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ปรึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การย้ายถิ่นและการพัฒนาเมือง บทความนี้ได้เสนอในที่ประชุมสัมมนาเรื่อง "นโยบายและแผนปฏิบัติการด้านประชากรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖." จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ United Nations Funds for Population Activities ณ โรงแรมรอยัลกรีนิช เมืองพัทยา วันที่ 30-31 พฤษภาคม 2529

** ศาสตราจารย์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์